

Ärendenummer
TRV 2021/132987
Motpartens ärendenummer
J-18/21

Dokumentdatum
2023-12-04

Konfidentialitetsnivå 1

Mottagare
Statens haverikommission
P.O. Box 6014
SE-102 31 Stockholm

Kopia till
Diariet

info@havkom.se

Trafikverkets säkerhetshöjande åtgärder gällande SHK 2023:04

Statens haverikommission (SHK) publicerade den 2 februari 2023 en slutrapport (SHK 2023:04) avseende en urspårning med tåg på sträckan Linaälv–Sikträsk, i Norrbottens län den 7 november 2021 (SHK 2023:04).

Med anledning av utredningsresultaten lämnades tre säkerhetsrekommendationer, samtliga till Trafikverket. Två av SHK:s säkerhetsrekommendationer avser bl.a. undersökning av åtgärder för identifiering av inre rälssprickor och utvärdering av kontroller vid indikering inre rälssprickor (R1 och R2).

Trafikverket vill härmed inkomma med förtydliganden och en fördjupad beskrivning av de säkerhetshöjande åtgärder som Trafikverket arbetat med i enlighet med de rekommendationer som förslogs i slutrapporten (SHK 2023:04). Fram tills att spårbytet är genomfört är Trafikverkets strategi, för den aktuella sträckan, att sänka belastningen på rälerna samt att förtäta de årliga inspektionerna med ultraljud och samtidigt åtgärda alla rälsfelsesgrupper som upptäcks efter varje ultraljudsmätning (OFP).

Sänkt belastning i rälerna

I december 2022 sänktes STAX till 25 ton vilket reducerar sprickhastigheten hos eventuella rälsfel med 30-35%. Trafikverket har undersökt faktorer som bidrar till förhöjd dragspänning. För att minimera dragspänningen i rälerna har samtliga kap från 2018, fram tills oktober 2023, analyserats. Detaljgenomgång av samtliga kapplatser som uppvisat förhöjda värden har bedömts. Analysgruppen har även genomfört stickprovskontroll av befästningar för att säkerställa och kontrollera så att eventuell rälsvandring inte finns i området.

Oförstörande provning

Den aktuella banan har besiktningsklass 3 vilket betyder att oförstörande provning (OFP) ska genomföras vart annat år. Den aktuella sträckan OFP besiktas idag 2 gånger per år.

Ärendenummer
TRV 2021/132987
Motpartens ärendenummer
J-18/21

Dokumentdatum
2023-12-04

Trafikverkets säkerhetsarbete gällande att identifiera, klassificera och åtgärda alla typer av rälsfel (rälssprickor) bygger på internationell vedertagen praxis. För ögat osynliga inre rälsfel detekteras med ultraljud. Ett potentiellt rälsfel som identifierats med maskinellt ultraljud blir en anmärkning, och felet verifieras sedan med handhållet instrument och klassificeras in i grupp 1-fel, grupp 2-fel och grupp 3-fel. Felens klassificering är beroende på storlek och felets art och placering på rälen. SHK utredning påvisade att det fanns ett tvärgående fel i rälen och just dessa fel bedöms framförallt med hänsyn till storleken på felet i jämförelse med referensfel

Grupp 1-fel definieras som fel som kan ge upphov till rälsbrott och allvarlig spricka/defekt. Grupp 2-fel definieras som en spricka/defekt som tillåts ligga kvar i anläggning. Grupp 3-fel definieras som en spricka/defekt som tillåts ligga kvar i anläggning och som inte behöver kontrolleras eller följas upp.

Trafikverket har valt att lösa utmaningen med hur rälssprickor av inre ursprung bättre ska kunna identifieras genom att öka antalet besiktningar från vart annat år till två gånger per år samt att från hösten 2022 införa att alla grupp 1,2,3 fel åtgärdas på sträckan. Under våren 2023 upptäcktes färre antal fel med OFP än vi hittat tidigare år.

Minskningen av stressnivån, i kombination med förtätade besiktning-intervall, och att alla upptäckta fel, oavsett gruppnivå ska åtgärdas, har hittills medfört att Trafikverket inte haft några rälsbrott på sträckan.

I och med att Trafikverket åtgärdar alla upptäckta fel, oavsett gruppnivå, behövs inte längre en utvärdering av de manuella ultraljudskontrollerna efter indikeringar från ultraljudstågsmätningar.

Trafikverket gör därmed bedömningen att säkerhetsrekommendationerna R1, R2 och R3 är omhändertagna och avslutade.

Med vänlig hälsning

Jonas Larsson
Enhetschef UHjb

jonas.larsson@trafikverket.se

Direkt: 010-123 16 67
Mobil: 070-241 54 61

Ärendenummer
TRV 2021/132987
Motpartens ärendenummer
J-18/21

Dokumentdatum
2023-12-04

Dokumentegenskaper, Ärendenummer TRV 2021/132987, Motpartens ärendenummer J-18/21, Dokumentdatum 2023-12-04, Dokumenttyp BREV. Konfidentialitetsnivå.[Konfidentialitetsnivå]

Ovanstående textfält är endast avsett att läsas digitalt och får ej tas bort. Det innehåller uppgifter från sidhuvudet och gör att dokumentets egenskaper blir tillgängliga enligt Lag (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service.